

Філософія

УДК 614.253.8:141.7

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17862533>

Біоетичні дилеми сучасної медицини крізь призму екзистенціалізму

Чебан Оксана Михайлівна,

кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-7271-1704>

Саволайнен Інна Павлівна,

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри англійської філології та філософії мови, факультет германської філології і перекладу, Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-5531-9770>

Воронова Галина Віталіївна,

кандидат філософських наук, доцент кафедри загальнотеоретичної та прикладної підготовки, Київський фаховий коледж туризму та готельного господарства, м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-7445-0536>

Прийнято: 14.09.2025 | Опубліковано: 30.11.2025

***Анотація.** Мета дослідження полягає в комплексному аналізі біоетичних дилем сучасної медицини крізь призму екзистенціалістської філософії, що спрямовано на виявлення психологічних, моральних та антропологічних вимірів, які не охоплюються традиційними нормативними*

підходами. У статті обґрунтовується необхідність доповнення правових і технологічних моделей біоетики екзистенційним виміром, що дає змогу глибше інтерпретувати внутрішній досвід як пацієнтів, так і медичних працівників у ситуаціях хвороби, страждання, невизначеності та наближення до смерті.

Методи дослідження ґрунтуються на міждисциплінарному підході, що поєднує філософсько-екзистенційний аналіз, порівняльний огляд сучасних концепцій біоетики, інтерпретацію нормативно-правових джерел і тематичну систематизацію сучасних наукових публікацій у сфері біомедичних технологій. Застосування герменевтичного та феноменологічного аналізу дало змогу виявити смислові структури екзистенційних переживань, що формують підґрунтя моральних рішень у клінічній практиці.

Результати дослідження демонструють, що інтеграція біоетики в правовий дискурс і технологічну практику не враховує повноти людського досвіду, зокрема феноменів екзистенційної тривоги, страху, втрати сенсу, кризи ідентичності та моральної вразливості. Встановлено, що екзистенціалістські концепти М. Гайдеггера (M. Heidegger), Ж.-П. Сартра (J.-P. Sartre), А. Камю (A. Camus) і В. Франкла (V. Frankl) створюють ефективний теоретичний інструментарій для осмислення моральних суперечностей у сферах репродуктивної медицини, генетичних технологій, трансплантології, кіборгізації та процедур штучного підтримання життя. Показано, що сучасні біомедичні втручання змінюють модель взаємин між лікарем і пацієнтом, спричиняючи ризик знеособлення, редукції пацієнта до об'єкта медичних процедур та ослаблення гуманістичних засад медицини. У роботі окреслено недостатньо досліджені аспекти: екзистенційний досвід пацієнтів у термінальних станах, моральні конфлікти медичних працівників у високотехнологічних середовищах і вплив інновацій на автономію та моральну автентичність особистості.

Висновки підкреслюють, що ефективний розвиток сучасної біоетики вимагає системної інтеграції екзистенційного підходу в медичну освіту, клінічну практику та державну політику у сфері охорони здоров'я. Включення проблематики смертності, свободи вибору, страху, відповідальності, автентичності та сенсу життя в професійну підготовку медичних працівників забезпечить більш чутливе, гуманістично зорієнтоване та феноменологічно обґрунтоване розв'язання біоетичних дилем у сучасній медицині.

Ключові слова: біоетика; екзистенціалізм; моральні дилеми; медична етика; біомедичні технології; екзистенційний досвід; автономія; автентичність; гуманізація медицини.

Bioethical Dilemmas of Modern Medicine Through the Lens of Existentialism

Oksana Cheban,

Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Social and Humanitarian Sciences, Odesa State Agrarian University, Odesa, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-7271-1704>

Inna Savolainen,

PhD in Philosophy, Associate Professor, Department of English Philology and Philosophy of Language, Faculty of Germanic Philology and Translation, Kyiv National Linguistic University, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-5531-9770>

Galyna Voronova,

Candidate of Philosophical Sciences (PhD), Associate Professor, Department
of General Theoretical and Applied Training,
Kyiv Applied College of Tourism and Hospitality, Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-7445-0536>

Abstract. *The aim of this study is to provide a comprehensive analysis of contemporary medical bioethical dilemmas through the lens of existentialist philosophy, focusing on the psychological, moral, and anthropological dimensions that are not fully addressed by conventional normative approaches. The article argues for supplementing legal and technological models of bioethics with an existential dimension, enabling a deeper interpretation of the inner experiences of both patients and healthcare professionals in situations of illness, suffering, uncertainty, and proximity to death.*

The research methodology is based on an interdisciplinary approach, combining philosophical-existential analysis, a comparative review of contemporary bioethical concepts, interpretation of legal and regulatory sources, and thematic systematization of current scientific publications in the field of biomedical technologies. The application of hermeneutic and phenomenological analysis allowed the identification of meaningful structures in existential experiences that underlie moral decision-making in clinical practice.

The results demonstrate that integrating bioethics into legal discourse and technological practice does not fully account for the richness of human experience, particularly phenomena such as existential anxiety, fear, loss of meaning, identity crises, and moral vulnerability. The study establishes that existentialist concepts developed by M. Heidegger, J.-P. Sartre, A. Camus, and V. Frankl provide an effective theoretical framework for understanding moral contradictions in reproductive medicine, genetic technologies, transplantation, cyborgization, and

life-sustaining procedures. It is shown that contemporary biomedical interventions alter the physician–patient relationship, creating the risk of depersonalization, reducing patients to objects of medical procedures, and weakening the humanistic foundations of medicine. The paper also highlights underexplored aspects, including the existential experience of patients in terminal conditions, moral conflicts faced by healthcare professionals in high-tech environments, and the impact of innovations on autonomy and moral authenticity.

The conclusions emphasize that the effective development of modern bioethics requires the systematic integration of an existential approach into medical education, clinical practice, and public health policy. Addressing issues such as mortality, freedom of choice, fear, responsibility, authenticity, and the meaning of life in professional training will ensure a more sensitive, humanistically oriented, and phenomenologically grounded resolution of bioethical dilemmas in contemporary medicine.

Keywords: *bioethics; existentialism; moral dilemmas; medical ethics; biomedical technologies; existential experience; autonomy; authenticity; humanization of medicine.*

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток біомедичних технологій, зокрема генної інженерії, репродуктивних технологій, створення штучних органів та інших біотехнологічних інновацій, істотно трансформуює уявлення про межі медичного втручання та природу людського життя. У цих умовах традиційні етичні парадигми не завжди спроможні адекватно охопити спектр нових моральних викликів, які виникають у взаємодії між пацієнтом, медичним фахівцем і біотехнологічними інноваціями. Ці парадигми переважно зорієнтовані на нормативні моделі аналізу, що базуються на принципах автономії, благодіяння, незаподіяння шкоди та справедливості. Хоча ці принципи залишаються важливими, вони досить часто не враховують

внутрішніх переживань суб'єкта, що зумовлені граничними життєвими ситуаціями.

У цьому контексті екзистенціалістська перспектива, зосереджена на феноменах сенсу життя, смертності, свободи вибору, тривоги, абсурду та автентичності, відкриває можливість глибшого філософського осмислення біоетичних дилем [15]. Екзистенційний підхід уможливлює аналіз не лише зовнішніх моральних конфліктів, а й внутрішніх станів та екзистенційних криз пацієнтів і медичних працівників, що зумовлені процесом лікування, прийняттям рішень і взаємодією зі стражданням, хворобою та смертю.

Фундаментальним питанням у зазначеній темі є недостатня інтеграція екзистенційної проблематики в сучасні біоетичні дослідження. Попри значну кількість праць, присвячених аналізу біомедичних технологій, нормативних принципів і правових аспектів медичної діяльності, екзистенційний вимір людського буття часто залишається другорядним. Це насамперед стосується таких кризових станів, як ситуації наближення до смерті, хронічні й невиліковні захворювання, досвід тривалого страждання, а також професійне вигорання медичних працівників, що зумовлює їхню вразливість до екзистенційної тривоги та моральної фрустрації. За відсутності філософського та психологічно насиченого підходу розв'язання етичних дилем ризикує набувати технократичного, редукціоністського характеру, що не враховує індивідуального життєвого контексту та глибинних потреб людини.

Окрім того, актуальність цього дослідження зумовлена як суспільними, так і внутрішньогалузевими тенденціями. З одного боку, сучасне суспільство дедалі частіше стикається з дилемами, пов'язаними з евтаназією, репродуктивними технологіями, трансплантологією, моральною відповідальністю медичних фахівців у ситуаціях ризику чи невизначеності [16]. З іншого – самі учасники медичного процесу дедалі частіше опиняються в ситуаціях екзистенційної кризи, що проявляється в страху смерті, відчутті

втрата сенсу, переживання страждання чи моральному виснаженні. У таких випадках нормативні етичні моделі виявляються недостатніми, тоді як екзистенціальна перспектива дає змогу поглибити розуміння морального досвіду та забезпечити людяніший, феноменологічно чутливий аналіз.

Отже, актуальною залишається позиція, висловлена Г. Терешкевич, про те, що в контексті сучасних біоетичних викликів особливої ваги набуває інтеграція філософсько-світоглядних засад біоетики, зокрема її екзистенційного виміру, у систему публічного управління та практику охорони здоров'я, оскільки такий підхід є необхідною умовою не лише ефективного розв'язання етичних дилем, а й збереження гуманістичного та духовного потенціалу суспільства в умовах технологічно орієнтованої цивілізації [1, с. 102].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження в галузі біоетики засвідчують зростаючу потребу у філософському осмисленні впливу біотехнологічного прогресу на людське існування та соціальні структури. Значна частина наукових праць зосереджена на нормативно-правових, медико-практичних і технологічних аспектах біоетики, проте дедалі більше дослідників наголошує на необхідності інтеграції світоглядного, філософського та антропологічного вимірів у загальний дискурс медичної етики.

Так, Б. Островська зазначає, що біоетику, яку традиційно розглядають як етичну дисципліну, у сучасних умовах трансформовано в правову сферу, інтегровану в міжнародні нормативні системи. Така трансформація дає змогу сприймати біоетику не лише як суто моральну категорію, а й як інституційно оформлену платформу для захисту прав і гідності людини в умовах стрімкого науково-технічного прогресу. У цьому контексті міжнародне право постає своєрідним механізмом реалізації етичних цінностей на глобальному рівні,

забезпечуючи моральні рамки для регулювання нових технологій і біомедичних інновацій [2, с. 28].

Водночас Т. Тарасевич акцентує на необхідності створення системи норм і принципів, що регулюють відносини, які пов'язані з використанням нових біотехнологій у життєдіяльності людини, та пропонує визначити її як окрему галузь права – біоправо [3, с. 131; 4, с. 36].

Важливим напрямом розвитку біоетичної думки є формування концепції глобальної біоетики, яку досліджує С. Пустовіт. Дослідниця наголошує, що фундаментальні засади глобальної біоетики, запропоновані В. Р. Поттером (V. R. Potter), містять такі складники, як сталий розвиток, прийнятне виживання людства, ідея єдиного світу людини та природи, нерозривність біологічних фактів і моральних цінностей, міждисциплінарність, єдність медичної та екологічної біоетики, а також відповідальність морального суб'єкта за соціальну справедливість і збереження екосистеми. Ці положення окреслюють ширший контекст біоетичного мислення, у якому медичні дилеми розглядаються не ізольовано, а як частина глобального цивілізаційного процесу. Окрім того, С. Пустовіт підкреслює важливість формування професійно-етичної культури в майбутніх лікарів, що передбачає інтеграцію етичних принципів у навчальний процес, розвиток моральної свідомості, рефлексивності та комунікативних навичок. Це засвідчує необхідність поєднання етичної теорії з професійною практикою, що стає особливо важливим в умовах ускладнення медичних рішень [5, с. 48–49].

Важливим є міждисциплінарний дискурс, що представлений у матеріалах V Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)». У збірнику порушуються питання моральної відповідальності медичних працівників, професійного вигорання, психологічних і духовних

вимірів взаємодії «лікар – пацієнт», етичних наслідків упровадження новітніх технологій, меж автономії та інформованої згоди.

Зазначені тенденції корелюють із висновками М. Дружкіна, який досліджує етичні та соціальні межі кіборгізації й генетичного дизайну, а також В. Коваленка, який підкреслює амбівалентність технологічного прогресу на перетині медичних інновацій та етичної нормативності [6, с. 46–47].

У працях М. Лісунова й В. Моргунцова осмислюються трансгуманістичні виклики для сучасної біоетики, а саме: від соціокультурних інтерпретацій удосконалення людини до проблеми збереження моральної автентичності в умовах технологічної модернізації [7, с. 49–51; 8, с. 53–54].

Підхід О. Поцулко та М. Чабаненко акцентує на філософському вимірі медичного прогресу, наголошуючи на необхідності рефлексії сенсу та меж втручання в людську природу, тоді як К. Серіков аналізує етичні та правові аспекти серцево-легеневої реанімації, демонструючи, що навіть технологічно стандартизовані процедури потребують збереження моральної чутливості [9, с. 57–62; 10, с. 65–68].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. З огляду на наведене, можна стверджувати, що вищезгадані наукові напрацювання підкреслюють дедалі більшу складність біоетичних викликів і засвідчують необхідність глибшого, зокрема екзистенціалістського, осмислення трансформацій сучасної медицини.

По-перше, попри те, що останнім часом дослідники досить часто порушують питання моральної відповідальності медичних працівників, професійного вигорання та духовних вимірів взаємодії «лікар – пацієнт», недостатньо дослідженими залишаються екзистенційні переживання пацієнтів, зокрема страх смерті, усвідомлення крихкості життя, хронічне страждання та сенс існування в умовах технологізованої медицини.

По-друге, хоча увага й зосереджується на етичних межах трансгуманістичних підходів і соціокультурних аспектах удосконалення людини, проте відсутній системний аналіз психологічних і моральних викликів для медичних працівників, які працюють у високотехнологічних середовищах і приймають рішення в умовах моральних дилем, конфліктів цінностей і професійного стресу.

По-третє, останні вітчизняні дослідження зосереджуються на нормативно-правових і технологічних аспектах біоетики, однак недостатньо висвітлюють взаємодію технологічних можливостей і моральної автентичності людини, а саме – яким чином упровадження новітніх технологій впливає на довіру, автономію та моральну відповідальність пацієнтів і медичних фахівців.

Окрім того, наукова спільнота наголошує на необхідності формування професійно-етичної культури майбутніх лікарів через інтеграцію етичних принципів у навчальний процес і розвиток рефлексивності. Варто зазначити, що інтеграція таких екзистенціальних питань, як смертність, страх, сенс життя, у медичну освіту досі є недостатньо методологічно розробленою.

Отже, наведені проблеми демонструють, що сучасна біоетика потребує не лише нормативно-правового чи технологічного аналізу, а й поглибленого екзистенціального осмислення трансформацій медицини, що дасть змогу врахувати психологічні, моральні та духовні виміри життя людини в контексті стрімкого науково-технічного прогресу. Таким чином, важливим є аналіз та осмислення біоетичних дилем сучасної медицини крізь призму екзистенціалістської філософії, що дає змогу врахувати глибинні психологічні, моральні та духовні аспекти взаємодії «лікар – пацієнт», оцінити вплив технологічного прогресу на людське існування та сприяти формуванню професійно-етичної культури медичних працівників. Дослідження цієї проблематики спрямоване на виявлення того, як екзистенціалізм може

служувати продуктивним філософським підґрунтям для інтерпретації моральних конфліктів, що виникають у клінічній практиці, а також на формування рекомендацій для вдосконалення етичної практики в медицині – як у професійній діяльності лікарів, так і в політиці охорони здоров'я та медичній освіті.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є екзистенціальне осмислення біоетичних дилем сучасної медицини через аналіз глибинних психологічних, моральних і духовних аспектів взаємодії «лікар – пацієнт» у контексті технологічного прогресу та формування професійно-етичної культури медичних працівників.

Відповідно до визначеної проблематики, у межах цього дослідження доцільно окреслити такі завдання:

1. Проаналізувати сучасні біоетичні підходи до розв'язання моральних дилем у медицині та виявити наявні прогалини в підходах до біоетичного регулювання, зокрема недостатню увагу до екзистенційних переживань пацієнтів і медичних працівників у кризових ситуаціях.

2. Дослідити потенціал екзистенціалістської філософії як теоретичного підґрунтя для аналізу внутрішніх психологічних і моральних станів учасників медичного процесу, зокрема в контексті феноменів страху, тривоги, пошуку сенсу життя та автентичності.

3. Оцінити вплив сучасних біомедичних технологій на моральні цінності, автономію, довіру та професійну відповідальність у клінічній практиці та сформулювати рекомендації щодо можливої інтеграції екзистенційного виміру в медичну етику.

Виклад основного матеріалу дослідження. Біоетичні дилеми дедалі частіше постають не як ізольовані питання професійної діяльності, а як багаторівневі феномени, що виникають на перетині технологічних змін, нормативної стандартизації та індивідуального екзистенційного досвіду

людини в ситуації хвороби, страждання, вразливості чи наближення до смерті. У таких умовах традиційні етичні та правові підходи, попри їхню необхідність і функціональність, виявляють певну обмеженість, оскільки не здатні повною мірою охопити внутрішній, психологічний і духовний виміри переживань, що супроводжують медичні рішення. Насамперед доцільно зазначити, що нормативно-правові механізми у сфері біомедичної діяльності істотно розширилися та інституціоналізувалися. Біоетичні дилеми дедалі частіше постають не як ізольовані питання професійної діяльності, а як багаторівневі феномени, що виникають на перетині технологічних змін, нормативної стандартизації та індивідуального екзистенційного досвіду людини в ситуації хвороби, страждання, вразливості чи наближення до смерті.

Дослідження Б. Островської засвідчує, що біоетика поступово інтегрується в міжнародне та національне право, перетворюючись на глобальну платформу для регулювання складних питань, що пов'язані з правами людини в біомедичній сфері [2]. Аналогічно Т. Тарасевич підкреслює, що сучасний розвиток біомедичної етики відбувається в тісному зв'язку з конституційними принципами й універсальними правовими цінностями, що сприяє формуванню біоюриспруденції як нового напрямку юридичної думки [3; 4].

Водночас формальна універсальність правових норм і протоколів, попри їхню системотвірну роль, не враховує повноти людського екзистенційного досвіду. Для пацієнтів, які стикаються з інвазивними чи незворотними втручаннями, невиліковними хворобами, порушенням тілесної цілісності або радикальною зміною якості життя, характерними є стани тривоги, втрати сенсу, кризи ідентичності та екзистенційної дезорієнтації. Ці стани не можуть бути редуковані до суто юридичних понять, тому потребують ширшого філософсько-антропологічного осмислення. Важливим аспектом, який посилює складність сучасних біоетичних дилем, є екзистенційний досвід не

лише пацієнтів, а й медичних працівників [15–17]. Практика лікування важких, хронічних або термінальних станів часто супроводжується моральним дистресом, емоційним виснаженням та внутрішніми конфліктами щодо меж професійної відповідальності. Постійна взаємодія зі стражданням, невизначеністю прогнозів і необхідністю прийняття рішень у морально неоднозначних ситуаціях вимагає не лише технічної майстерності, а й глибинної моральної витримки та психологічної стійкості. Водночас саме ці аспекти часто залишаються поза увагою традиційної біоетики, що актуалізує необхідність розширення її предметних меж.

У цьому контексті особливу теоретичну цінність має філософія екзистенціалізму, яка дає змогу аналізувати медичні ситуації не лише крізь призму норм і принципів, а й з урахуванням феноменів людської свободи, вибору, відповідальності та автентичності.

Концепти М. Гайдеггера щодо «буття-до-смерті», ідеї Ж.-П. Сартра про тривогу як наслідок свободи, погляди А. Камю на абсурдність людського існування та теорія смислотворення В. Франкла формують методологічне підґрунтя для аналізу морально-психологічних конфліктів, що виникають у медичній практиці. У цьому контексті екзистенціалістський підхід дає змогу з'ясувати характер внутрішньої напруги між свободою вибору, автономією, страхом, цінністю життя та відповідальністю за прийняття рішень. З огляду на наведене, така перспектива є особливо важливою для дослідження проблем евтаназії, застосування технологій штучного підтримання життя, визначення меж допустимості генетичного редагування та використання кібернетичних імплантів.

Водночас технологічний прогрес істотно трансформує моральні взаємини між лікарем і пацієнтом. Ускладнення медичних процедур, поява автономних біотехнологічних систем, можливість втручання в структуру геному або в когнітивні процеси людини створюють ризик редукції пацієнта

до носія біологічних параметрів або об'єкта технологічного експериментування. Дослідження у сфері вдосконалення людини та біотехнологічних модифікацій вказують на загрозу маргіналізації справжності особистості, обмеження автономії, а також потенційної зміни уявлень про людську ідентичність. У цих умовах медицина має виконувати не лише функції технічного забезпечення лікувальних процедур, а й бути простором моральної рефлексії та гуманістичного діалогу.

Узагальнення викладеного матеріалу свідчить про нагальну потребу інтеграції екзистенційного виміру в сучасну біоетику, медичну освіту та політику охорони здоров'я. Поєднання правових, технологічних, етичних і антропологічних підходів дає змогу сформувати цілісну теоретичну модель, що здатна реагувати на складність реальних клінічних ситуацій. Інтеграція тематики смерті, страху, відповідальності, сенсу життя, справжності та екзистенційної вразливості в професійну підготовку медичних працівників сприятиме підвищенню якості медичної комунікації та формуванню гуманістично орієнтованої медичної практики, що визнає цілісність і неповторність людського життя.

Висновки. Отже, сучасна медицина перебуває в умовах багатовимірної трансформації, що зумовлена стрімким розвитком біомедичних технологій, посиленням нормативно-правового регулювання та загостренням морально-етичних дилем. У цих умовах традиційні біоетичні моделі, зорієнтовані переважно на універсальні принципи автономії, благодіяння, незаподіяння шкоди та справедливості, уже недостатні для адекватного охоплення повного спектра викликів, що постають перед учасниками медичної взаємодії. Вони не завжди здатні врахувати глибинні екзистенційні стани, які визначають людську поведінку та моральний вибір у граничних ситуаціях життя, хвороби та смерті.

Узагальнення опрацьованих наукових джерел демонструє, що сучасна біоетика активно розвивається в напрямі правової інституціоналізації та

розширення сфери регулювання медичної діяльності. Формується новий концептуальний апарат, пов'язаний із біоправом, біоюриспруденцією, глобальною біоетикою. Однак навіть за умов посилення нормативної регламентації залишаються недостатньо розробленими питання психологічного та екзистенційного досвіду пацієнтів і медичних працівників.

Проаналізовані наукові доробки засвідчують, що в центрі сучасних біоетичних дискусій дедалі частіше опиняються проблеми, які не можна пояснити лише правовими чи технологічними категоріями: страх смерті, відчуття вразливості, втрати сенсу, кризи ідентичності, моральна втома, відповідальність за вибір у невизначених або конфліктних ситуаціях. Саме ці аспекти найменш представлені в нормативних моделях, однак визначають якість медичної комунікації, рівень довіри, моральну чутливість і професійну стійкість медичних працівників.

У цьому контексті філософія екзистенціалізму виявляється перспективним методологічним інструментом для поглиблення аналізу біоетичних дилем. Її ключові концепти – «буття-до-смерті», справжність, свобода, відповідальність, абсурд, сенс життя – дають змогу осмислити внутрішній вимір медичного досвіду, що виходить за межі технічної чи правової раціональності. Екзистенційний підхід не замінює нормативних моделей, але суттєво їх доповнює, розкриваючи багатовимірність і цілісність морального вибору.

Інтеграція екзистенційного виміру в біоетику є не другорядним, а необхідним напрямом її подальшого розвитку. Ідеться не лише про уточнення теоретичних понять, а й про практичні кроки: реформування медичної освіти, удосконалення етичних стандартів, підвищення рівня психологічної готовності медичних працівників до взаємодії зі стражданням та смертю, формування гуманістично орієнтованої професійної культури. Така інтеграція

сприятиме подоланню технократичної редукції медицини та відновленню її гуманістичної сутності.

Отже, в сучасних умовах біоетика має постати як міждисциплінарний, багаторівневий і водночас глибоко антропологічний проєкт. Її розвиток можливий лише за умови гармонійного поєднання правових, технологічних, етичних та екзистенційних підходів, що дасть змогу не лише регулювати медичну діяльність, а й забезпечувати цілісне розуміння людського життя в умовах стрімких науково-технічних змін. Такий підхід становить підґрунтя для побудови медицини, зорієнтованої не лише на ефективність і безпеку, а й на людську гідність, внутрішню свободу, творення сенсу та моральну підтримку кожного учасника медичного процесу.

Список використаних джерел:

1. Терешкевич Г. Світоглядно-філософські основи біоетики у контексті реформування системи охорони здоров'я. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 3. С. 93–103. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.3.93
2. Островська Б. Розвиток біоетики в міжнародному праві як глобальної платформи для розв'язання проблем прав людини. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2019. № 1(17). С. 25–31. DOI: 10.33270/01191702.25
3. Тарасевич Т. Універсальні принципи і цінності біомедичної етики: аспекти взаємозв'язку з біоюриспруденцією. *Часопис Київського університету права*. 2023. № 1. С. 128–132. DOI: 10.36695/2219-5521.1.2023.27
4. Тарасевич Т. Взаємозв'язок конституційних принципів та цінностей біомедичної етики. *Публічне управління і право: історія, теорія, практика*. 2023. Вип. 3. С. 31–37. DOI: 10.31652/2786-6068-2023-3-25-30

5. Пустовіт С. Витоки та концептуальні засади глобальної біоетики В. Р. Поттера. *Humanities Studies*. 2023. Вип. 15 (92). С. 44–51. DOI: 10.32782/hst-2023-15-92-05
6. Дружкін М. Перетин меж: етичні та соціальні рамки кіборгізації та генетичного дизайну в сучасному світі та Україні. *Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)*: зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28–29 лютого 2024 р.). Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. С. 46–47.
7. Лісунов М. Трансгуманізм та біоетика – соціокультурні погляди на вдосконалення людини. *Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)*: зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28–29 лютого 2024 р.). Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. С. 49–51.
8. Моргунцов В. Трансгуманізм та моральне удосконалення: взаємозв'язок та виклики. *Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)*: зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28–29 лютого 2024 р.). Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. С. 53–54.
9. Поцулко О., Чабаненко М. Прорив медицини у майбутнє через питання філософії. *Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)*: зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28–29 лютого 2024 р.). Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. С. 57–62.
10. Серіков К. Етичні та правові аспекти серцево-легеневої реанімації. *Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)*: зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28–29 лютого 2024 р.). Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. С. 65–68.

11. Гайдеггер М. Буття і час. Пер. з нім. В. Кам'янець. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2020. 536 с.
12. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. Пер. з франц. В. Шовкуна. Київ: Юніверс, 2018. 824 с.
13. Камю А. Міф про Сізіфа. Пер. з франц. О. Жупанського. Київ: Видавництво Жупанського, 2017. 192 с.
14. Камю А. Бунтівна людина. Пер. з франц. О. Жупанського. Київ: Видавництво Жупанського, 2018. 336 с.
15. Boudreau R. The Relevance of Existential Philosophy in Medicine. *Journal of Clinical Research & Bioethics*. 2018. Vol. 09, No. 03. URL: <https://doi.org/10.4172/2155-9627.1000326> (date of access: 28.09.2025).
16. Narbutova T. Bioethical challenges in the work of the pathologist in the context of existential awareness of human wholeness. *Neonatology, Surgery and Perinatal Medicine*. 2025. Vol. 15, No. 3(57). P. 13–19. URL: <https://doi.org/10.24061/2413-4260.xv.3.57.2025.2> (date of access: 28.09.2025).
17. L. J. Danbolt et al. Understanding Existential Health for Dementia Care. London: Routledge, 2025. URL: <https://doi.org/10.4324/9781003517733> (date of access: 28.09.2025).